

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Факультет психології
Кафедра педагогічної та вікової психології**

**СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ
ТА МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНО-КОРЕКЦІЙНОГО ТРЕНІНГУ
підготовки бакалавра
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми: Психологія,
Практична психологія**

Луцьк – 2022

Силабус ОК «Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу» підготовки бакалавра, Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності : 053 Психологія освітньо-професійної програми: Психологія, Практична психологія

Розробник: кандидат психологічних наук, доцент Гошовська Д.Т.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Вірна Ж.П.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології протокол № 1 від 29.08.2022 р.

Завідувач кафедри:

проф. Гошовський Я.О.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента За навчальним планом 2019 року
Денна форма	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія Освітній ступінь: бакалавр Освітньо-професійна програма : Психологія, Практична психологія	нормативна
Кількість кредитів – 5		Рік підготовки: 4-й
		Семестр 7
		Лекції – 22 год.
Загальна кількість годин - 150		Практичні, семінарські -20 год.
		Лабораторні -18 год.
		Самостійна робота – 82год.
		Консультацій - 8
	Вид контролю: екзамен	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента За навчальним планом 2017 року
Заочна форма	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія Освітньо-професійна програма : Психологія Освітній ступінь: бакалавр	нормативна
Кількість кредитів – 5		Рік підготовки: 5-й
		Семестр 10
		Лекції - 18 год.
Загальна кількість годин - 150		Практичні, семінарські 14 год.
		Лабораторні -14 год.
		Самостійна робота - 86
		консультації -1 8
	Вид контролю: екзамен	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента За навчальним планом 2020р.
Заочна форма М.с.	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія Освітньо-професійна програма : Психологія Освітній ступінь: бакалавр	нормативна
Кількість кредитів – 4		Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр 6
		Лекції - 12 год.
	Практичні, семінарські - 8 год.	
	Лабораторні -8 год.	
	Самостійна робота - 78	
	Консультації -14	
	Вид контролю: екзамен	

II. Інформація про викладача

Гошовська Дарія Тарасівна

Кандидат психологічних наук

Доцент

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

+380509171792,

Hoschovskadarija@vnu.edu.ua

Daria66@ukr.net

<https://wiki.eenu.edu.ua/wiki/>,

<https://scholar.google.com.ua/>

<http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0025525>

Консультації зі студентами проводяться згідно графіка консультацій кожного вівторка з 13.10 до 15.10. Якщо студент потребує консультацій, то час їх проведення узгоджується з викладачем попередньо.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Предметом вивчення освітнього компонента «Спеціальна психологія та методика педагогічно-реабілітаційного тренінгу» є процес диференціювання навчання, виховання і розвитку дітей з психічними і (або) фізичними порушеннями та відхиленнями у поведінці, визначення найбільш результативних шляхів, засобів, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження та подолання відхилень у розвитку та поведінці таких дітей.

2. Пререквізити: Для вивчення ОК здобувачі потребують базових знань з дисциплін «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія», «Педагогічна психологія», «Психологія сім'ї та сімейне консультування», «Клінічна психологія».

Постреквізити: Основні положення освітнього компонента мають застосовуватися при вивченні ОК «Психогенеза особистості», «Психологія депривації», «Психологія девіантної особистості», «Психологія агресії, насильства і травми»

3. Мета та завдання ОК

Метою ОК «Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу» є: ознайомити здобувачів із структурою та завданнями спеціальної психології, а також специфікою роботи із дітьми з різними проблемами для реалізації корекційно–освітніх завдань.

Основними завданнями ОК «Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу» є:

- розглянути загальні питання спеціальної психології: принципи навчання та виховання дітей з різними нозологіями;
- методи і прийоми, які використовуються в корекційній роботі, організаційні аспекти психокорекційних технологій;
- прогнозувати динаміку розвитку, обґрунтовувати вибір напрямків корекційної роботи та її методів;
- здатність планувати етапи досліджень та володіти методиками проведення тренінгових занять;
- сформувати вміння складати та оцінювати корекційні програми з урахуванням віку та структури дефекту;
- уміння проводити консультативну та діагностичну роботу з особами різних вікових категорій;
- проводити корекційно-розвивальні заняття з використанням сучасних методик.

4. Результати навчання (Компетентності)

У ході вивчення ОК «Спеціальна психологія та методика педагогічно-реабілітаційного тренінгу» здобувачі повинні набути наступних компетенцій:

загальних компетенцій:	
ЗК1.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК3.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК4.	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК5.	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК6.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК7.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
фахових компетенцій:	
ФК1.	Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
ФК3.	Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
ФК4.	Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.
ФК5.	Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
ФК7.	Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
ФК9.	Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
ФК10.	Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмовані результати навчання

ПРН 2 Вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій

ПРН 6 Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 7 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

ПРН 8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації

ПРН 9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 12 Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 13 Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ІУ. Структура освітнього компонента (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Прак. . Зан.	Лаб	Сам. .роб	Конс.	Форма контролю / бали
Розділ І. Загальні питання спеціальної психології							
Тема 1. Предмет і завдання спеціальної психології. Основні категорії спеціальної психології. Закономірності психічного розвитку дітей з проблемами розвитку. Характеристика основних категорій спеціальної психології. Характеристика основних наукових теорій розвитку дітей з проблемами розвитку.	9	2	2		5		Опитування, реферати, робота в групах / 2,5б. (кожне практичне заняття оцінюється максимально 2,5 балами)
Тема 2. Історичні аспекти суспільної допомоги дітям з проблемами розвитку. Сутність та проблеми соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Принципи спеціальної психології. Основні завдання спеціальної психології.	9	2	2		5		Опитування, реферати, робота в групах, ДС / 2,5б. (кожне практичне заняття оцінюється максимально 2,5 балами)
Тема 3. Види розладів психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції Онтогенез та дизонтогенез. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку	23	2	2	2	15	2	Індивідуальна робота, опитування, ДС / 3,5б. (пр. з. 2,5б., лаб.з. 1 бал)

психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.							
Тема 4. Комплексна диференційована діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.	25	2	2	4	15	2	реферати, робота в групах / 4,5б.
Разом за модулем 1	66	8	8	6	40	4	13б.
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми спеціальної психології							
Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при сенсорних порушеннях. Предмет та завдання. сурдопсихології. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізнооглухі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.	12	2	2	2	6		Опитування, реферати, робота в групах / 3,5б.

Тема 6. Предмет та завдання тифлопсихології. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору. Напрямки корекційної роботи.	8	2	2		6		Опитування, реферати, робота в групах / 3,5 б.
Тема 7. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях інтелекту, ЗПР, відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки Олігофренія та її класифікація за етіологією. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія. Класифікація психічного недорозвитку (за Д.М.Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенічна. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей.	33	6	6	4	15	2	Індивідуальна робота, опитування, ДС, / 9,5б.
Тема 8. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституційного походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантилізм); соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.							
Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях мовлення та опорно-рухового апарату. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія,	27	4	2	4	15	2	реферати, робота в групах, опитування / 4,5 б.

ринофонія, дисфонія) центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічноастатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.								
Разом за модулем II	84	14	12	12	42	4	206.	
Всього	150	22	20	18	82	8	336. +6б., +1б. =40б.	
Види підсумкових робіт								
МКР								60 б
<p><i>Інше</i> : здобувачі освіти, які пропустили заняття, мають змогу відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, конспекти. Додатково здобувачі освіти можуть отримати у <i>неформальній освіті</i> 6 балів за підготовку статті у факультетський збірник, участь у конференціях, вебінарах, засіданнях «круглих столів» (наявність публікації, сертифікату обов’язкова), а також в <i>інформальній освіті</i> 1 бал за детальне ознайомлення з Вікі-сторінкою кафедри педагогічної та вікової психології на сайті факультету психології ВНУ імені Лесі Українки. Здобувачі освіти мають змогу друкуватися в щорічному факультетському збірнику статей і тез «Психогенеза особистості : норма і девіація».</p>								

(заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек ц.	Прак. Зан.	Лабор.	Сам. роб.	Конс	Форма контролю / бали
Розділ І. Загальні питання спеціальної психології							
Тема 1. Предмет і завдання спеціальної психології. Основні категорії спеціальної психології. Закономірності психічного розвитку дітей з проблемами розвитку. Характеристика основних категорій спеціальної психології. Характеристика основних наукових теорій розвитку дітей з проблемами розвитку. Історичні аспекти суспільної допомоги дітям з проблемами розвитку. Сутність та проблеми соціальної реабілітації дітей-інвалідів. Принципи спеціальної психології. Основні завдання спеціальної психології.	21	2	2		15	2	Опитування, реферати, робота в групах, опитування / 3б. (3б максимально за кожне практичне заняття)
Тема 2. Види розладів психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції. Онтогенез та дизонтогенез. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.	23	2	2	2	15	2	Опитування, реферати, ДС / 5б. (2б максимально за виконане лабораторне заняття)
Тема 3. Комплексна диференційована діагностика	23	2	2	2	15	2	Опитування, робота в

відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи (дитина, батьки, педагоги). Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.							групах, ДС / 56.
Разом за змістовим модулем 1	67	6	6	4	45	6	136.
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми спеціальної психології							
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при сенсорних порушеннях. Предмет та завдання. сурдопсихології. Чинники порушень слуху. Класифікація порушень слуху: глухі, пізнооглухі, туговухі. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху. Предмет та завдання тифлопсихології. Чинники порушення зору. Класифікація порушень зору: незрячі, слабозорі. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору. Напрямки корекційної роботи.	29	4	2	4	15	4	реферати, робота в групах, опитування / 76.
Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях інтелекту, ЗПР, відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки Олігофренія та її класифікація за етіологією. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія.	31	4	4	4	15	4	Індивідуальна робота, опитування, тренінг / 106.

Класифікація психічного недорозвитку (за Д.М.Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенічна. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Класифікація дітей з затримкою психічного розвитку (за К.С.Лубовським): конституціонального походження (гармонійний психічний та психофізичний інфантилізм); соматичного походження; психогенного походження; церебрально-органічного генезу. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.								
Тема 6. Психічний розвиток при порушеннях мовлення та опорно-рухового апарату. Чинники первинних мовних порушень. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія) центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія). Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП). Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП: спастична деплегія, геміпаретична, гіперкінетична, подвійна гіплегія, атонічноастатична. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.	23	4	2	2	11	4	Опитування, реферати, робота в групах, ДС / 5б.	
Разом за змістовим модулем 2	83	12	8	10	41	12	22б.	
Усього годин	150	18	14	14	86	18	35 б + 5 б. =40б.	
Види підсумкових робіт								
МКР							60 б	
Інше: Додатково здобувачі освіти можуть отримати у <i>неформальній освіті</i> 5 балів за підготовку статті у факультетський збірник, участь у конференціях, вебінарах, засіданнях «круглих столів» (наявність публікації, сертифікату обов'язкова)								

(заочна форма навчання м.с.)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Прак. Зан.	Лаб ор.	Сам.р об.	Кон с.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль I. Загальні питання спеціальної психології							
Тема 1. Предмет і завдання спеціальної психології. Особи з вадами психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання.	20	2	1		15	2	реферати, робота в групах, опитування / 2,5б. (максимально 5б за практичне заняття і 4б. за виконане лабораторне завдання)
Тема 2. Види розладів психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції	24	2	1	2	15	4	реферати, робота в групах, опитування / 6,5б.
Разом за змістовим модулем I	44	4	2	2	30	6	9б.
Змістовий модуль II. Прикладні проблеми спеціальної психології							
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при глибоких порушеннях слуху Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при глибоких порушеннях зору.	23	2	2	2	15	2	реферати, робота в групах / 9б.
Тема 6. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях інтелекту, затримках психічного розвитку, відхиленнях емоційно-вольової сфери та соціальної поведінки	29	4	2	2	17	4	Індивідуальна робота, опитування / 9б.
Тема 7 Особливості розвитку, навчання та виховання особистості з вадами мовлення.	24	2	2	2	16	2	реферати, робота в групах / 9б.
Разом за змістовим модулем 2	76	8	6	6	48	8	30б.
Усього годин	120	12	8	8	78	14	36б.+ 4б. додаткові +40
Види підсумкових робіт							
МКР						60 б	
Інше: Додатково здобувачі освіти можуть отримати у <i>неформальній освіті</i> 5 балів за підготовку статті у факультетський збірник, участь у конференціях, вебінарах, засіданнях «круглих столів» (наявність публікації, сертифікату обов'язкова)							

У. Завдання для самостійного опрацювання

1. Проблема норми і патології в сучасних науках про людину. Підготувати повідомлення про вчених, які працювали в галузі спеціальної психології
2. Релігійні тлумачення сутності порушення у розвитку.
3. Форми та види реабілітації
4. Особистісні особливості дітей та підлітків з відхиленнями у розвитку
5. Компенсаторні феномени при порушеннях розвитку
6. Профілактика відхилень психічного розвитку
7. Основні технології реабілітації дітей з порушеннями інтелектуальної сфери.
8. Основні технології реабілітації дітей з порушеннями мовленнєвої сфери.
9. Профілактика відхилень психічного розвитку. Психологічні особливості дітей з ЗПР.
10. Психологічні особливості дітей з мовленнєвими порушеннями.
11. Поняття про компенсаторні та деприваційні феномени.
12. Деприваційні феномени. Депривація та порушений розвиток.

УІ. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача:

здобувач повинен отримати бали під час занять (враховуються бали за групову та індивідуальну роботу, виступи, дискусію, тренінгові заняття, реферати, виступи на конференціях, круглих столах, вебінарах (наявність сертифікату) та підготовка статей з окресленої проблематики) якщо він присутній, або у час відведений для відпрацювання і консультацій).

Політика щодо академічної доброчесності:

Здобувач повинен дотримуватись академічної доброчесності:

- Самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>)

- Кодексу академічної доброчесності у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%.

Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо перескладання : усі заняття здобувачі освіти відвідують згідно розкладом навчального процесу, однак, якщо мають право на вільне відвідування, то можуть відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (реферати, конспекти, підготовка статті тощо).

В умовах воєнного часу перескладання відбувається згідно з розпорядженнями ректорату й деканату про змішано-дистанційну форму освіти.

УІІ. Підсумковий контроль

Загальна оцінка за курс «Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу» складається як алгебраїчна сума оцінок за кожен з двох модулів: складається з балів, які отримує здобувач за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях та виконання лабораторних робіт (33 бали). Додатково здобувачі освіти можуть отримати у *неформальній освіті* 6 балів за підготовку статті у факультетський збірник, участь у конференціях, вебінарах, засіданнях «круглих столів» (наявність публікації, сертифікату обов'язкова), а також в *інформальній освіті* 1 бал за детальне ознайомлення з Вікі-сторінкою кафедри педагогічної та вікової психології на сайті факультету психології ВНУ імені Лесі Українки. Загальна кількість балів за поточне оцінювання 40б.

МКР оцінюється максимальною кількістю балів - 60. Якщо здобувач хоче покращити результат або отримав недостатньо балів, то він може скласти екзамен, який оцінюється від 0 до 60 балів.

На екзамен виносяться питання, які потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач. Екзамен проводиться в усній формі і включає три питання: 1 питання теоретичне передбачає ґрунтовний аналіз окресленої проблеми, 2 – питання прикладне передбачає використання теоретичних знань під час вирішення практичних задач, третє питання творче – вимагає креативного підходу у вирішення складної ситуації.

УІІ. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

ІХ. Орієнтовний перелік питань, які виносяться на екзамен

1. Розвиток спеціальної психології в Україні.
2. Розвиток спеціальної психології в ХХ ст.
3. Основні категорії спеціальної психології.
4. Міжпредметні зв'язки та місце спеціальної психології у системі психологічних дисциплін.
5. Співвідношення предметного поля спеціальної психології, патопсихології та клінічної психології.
6. Предмет і завдання спеціальної психології. Основні етапи розвитку.
7. Методи дослідження у спеціальній психології.
8. Негативні типи сімейного виховання дітей із вадами розвитку.
9. Психічний розвиток осіб із розумовою відсталістю.
10. Олігофренія : причини, особливості прояву.
11. Причини та прояви деменції.
12. Недоумство, спричинене спадковим порушенням обміну речовин. Екзогенні та ендогенні причини розумової відсталості.
13. Рівні та форми розумової відсталості. Класифікація олігофреній за формами.
14. Особливості пізнавальних процесів, емоційно-вольової та поведінкової сфери у олігофренів.
15. Первинні, вторинні і третинні відхилення при розумовій недостатності.
16. Соціальна ситуація розвитку олігофренів. Зона актуального та найближчого розвитку у розумово відсталих осіб.
17. Сутність та основні прояви затримки психічного розвитку.
18. Особливості інтелектуальної, емоційної та поведінкової сфери при затримці психічного розвитку.
19. Причини та різновиди затримки психічного розвитку.
20. Сурдопсихологія: історія розвитку та основні проблеми.

21. Предмет, завдання і методи сурдопсихології.
22. Причини дефектів слуху. Фонові та маніфестні чинники уражень слуху.
23. Соціально-педагогічні умови як чинник розвитку психіки глухої дитини.
24. Особливості психічного розвитку глухої дитини в перші роки життя.
25. Розвиток мовлення у глухих.
26. Розвиток предметно-практичної діяльності, наочно-образного та словесно-логічного мислення у глухих.
27. Психічний розвиток глухої дитини впродовж шкільного навчання.
28. Розуміння глухими дітьми емоційних станів та причин, що їх викликають.
29. Особливості характеру та життєвої позиції глухих.
30. Жестове мовлення глухих: побутове мовлення, жестове мовлення.
31. Тифлопсихологія: історія розвитку та основні проблеми.
32. Предмет, завдання і методи тифлопсихології.
33. Причини дефектів зору. Основні групи осіб із недоліками зору.
34. Вплив дефектів зору на процес психічного розвитку.
35. Сенсорна деривація сліпих. Можливості компенсації сліпоті.
36. Особливості психічного розвитку незрячої дитини в перші роки життя.
37. Соціально-педагогічні умови як чинник розвитку психіки сліпої дитини.
38. Особливості розвитку предметно-практичної діяльності, наочно-образного та словесно-логічного мислення у сліпих.
39. Характеристика емоційної сфери незрячих.
40. Особливості психічного розвитку незрячої дитини впродовж шкільного навчання.
41. Різновиди психологічної адаптації незрячих. Стосунки незрячих із соціальним оточенням.
42. Сліпоглухота та її причини. Класифікація сліпоглухих
43. Психічний розвиток сліпоглухих дітей.
44. Компенсаторні можливості тактильно-вібраційної чутливості, смаку та нюху у сліпоглухих дітей.
45. Пізнавальні можливості та спілкування сліпоглухих. Особливості розвитку особистості сліпоглухих.
46. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічні засади створення системи навчання дітей із затримкою психічного розвитку; психологічні засади вдосконалення системи спеціальної освіти.
47. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічні засади вдосконалення системи трудового навчання розумово відсталих дітей.
48. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічна оцінка ефективності методів, змісту і засобів навчання осіб із дефектами розвитку.
49. Основні напрями практичного застосування психологічних досліджень у спеціальній психології: психологічна корекція недоліків первинного, вторинного і наступних порядків; визначення особливостей адаптації осіб із обмеженими можливостями до різних умов життєдіяльності.
50. Психологічні особливості застосування психодіагностичних методик у спеціальній психології.

51. Адаптація та її різновиди.
52. Особливості адаптаційних процесів при порушеннях розвитку.
53. Корекція і компенсація функцій. Рівні та етапи компенсації.

Х. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Андросович К. А. Спеціальна психологія: ЕНК [для студентів спеціальності «Психологія»]. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4637>
2. Бочелюк В. Й., Турубарова А. В. Психологія людини з обмеженими можливостями : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
3. Гошовська Д.Т. Спеціальна психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу. Луцьк: Вежа, 2013. 338с.
4. Кобильченко В., Омельченко І. Спеціальна психологія : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 224 с. (Серія «Альма-матер»).
5. Пахомова Н. Г., Кононова М.М. Спеціальна психологія. Полтава : АСМІ, 2015. 389 с.
6. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху. / Л. С. Вавіна та ін. Київ: Науковий світ, 2009. 168 с.
7. Синьова Є. П. Тифлопсихологія. Київ: Знання, 2008. 365с.
8. Синьов В. М., Матвеева М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталого дитини: підручник. Київ: Знання, 2008. 360 с.
9. Синьов В. М., Кобернік Г. М. Основи дефектології: навч. посібник. К.: Вища шк.,1994. 143 с.
10. Спеціальна психологія. У питаннях і відповідях: навчальний посібник / укл. О. В. Чепка. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016 104 с.
11. Спеціальна психологія: тексти. Ч. 2. / За ред. М. П. Матвеевої, С. П. Миронової. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний ун-т, 2001. 142 с.
12. Bloch, M. (1998). How we think they think: Anthropological approaches to cognition, memory and literacy. Boulder, CO: Westview.
13. Kristina Teär Fahnehjelm. Important to evaluate children with visual impairment. Lakartidningen, 117 (2020). Електронний ресурс. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/348305982_Important_to_evaluate_children_with_visual_impairment/
14. Olha A. Vovchenko, Nataliia A. Lytvynova, Yaroslav V. Tsekhmister, Dariia T. Hoshovska, Natalia K. Vichalkovska. Socialisation of Adolescents with Cognitive Disorders through Emotional Intelligence. Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment, 2022, 10, 56-69

Додаткова література

1. Бондар В. І., Синьов В.М. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шляхи від інституалізації до інтеграції // Зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського ун-ту ім. І. Огієнка. Вип. 12. [Серія соціально-педагогічна]. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. С. 8–14.
2. Гошовська Д., Гошовський Я. Комплексна реабілітація дітей з особливими психофізичними проблемами розвитку. Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності:

- Матеріали II Всеукраїнської наукової електронної конференції (м. Київ, 22 жовтня 2019 р.) / Відповід. ред.: Т. М. Булгакова. Київ, 2019. С. 16-18.
3. Гошовська Д., Ващенко М. Специфіка розвитку комунікативних навичок у дітей із затримкою психічного розвитку. Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2021. С.71-76.
 4. Гошовська Д., Гаврилюк А. Соціально-психологічна робота з дітьми з порушенням мовленнєвої сфери . Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; [гол. ред. Я. Гошовський]. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2021. С.95-100.
 5. Гошовська Д., Полікарчик С. Заїкання у дітей дошкільного віку як психологічна проблема. Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2021. С.172-179.
 6. Гошовська Д., Гошовський Я. Професійна орієнтація сенсорно депривованих незрячих і слабозорих старшокласників : теоретичні аспекти проблеми Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; / гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С.6 – 18.
 7. Гошовська Д., Бочкай А. Соціалізація дітей молодшого шкільного віку з порушенням слуху. Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; / гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С.25 – 29.
 8. Гошовська Д., Котик І. Томатіс як один із методів крекції сприйняття аудіосигналів у дітей з аутистичними розладами. Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; / гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С.73 – 77.
 9. Гошовська Д., Ляшко Л. Психологічні особливості дітей з мовленнєвими порушеннями : теоретичний огляд досліджень. Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; / гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С.86 – 91.
 10. Гошовська Д., Смоліна К. Корекційна робота з дітьми із СДУГ. Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; / гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С.107 – 110.
 11. Гошовська Д., Шабала Я. Особливості навчальної діяльності дітей із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності. Психогенеза особистості: норма і девіація : зб. наук. статей і тез; / гол. ред. Я. Гошовський. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2022. С.132 – 135.
 12. Карпенко Н. В. Діагностика психічного розвитку в роботі педагога (вчителя, вихователя): навч. посіб. Київ: Каравелла, 2010. 248 с.
 13. Кобильченко В. В. Спеціальна психологія на сучасному історичному етапі: пошук власної наукової ідентичності. Педагогіка і психологія. 2016. №2. С. 64-70.
 14. Матейко Н. М. Психологічна реабілітація емоційних порушень дітей та підлітків засобами піскової терапії. Scientific Journal Virtus. International Innovative Journal Impact Factor (IJIF). 2017. №13. Р. 63–67.
 15. Основи дефектології : навчальний посібник для студ. вищ. пед. навч. закладів / [І. М. Маруненко, В. І. Бобрицька, Є. О. Неведомька, З.Ф. Сіверс]; КМПУ ім. Б. Д. Грінченка. Вид. 2-е, стереотип. Київ, 2006. 144 с.

16. Спеціальна психологія: тексти: ч. 1. / За ред. М. П. Матвеевої, С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний ун-т, 1999. 158 с.
17. Stuart Casey, Maslen Christof Heyns. Persons with Disabilities Chapter. Sep 2021. In book: The Right to Life under International Law: An Interpretative Manual (pp.525-554). DOI: 10.1017/9781108859868.026ISBN: 9781108859868. URL: Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/354321377_25_-_Persons_with_Disabilities. (Дата звернення 28.05.2021 р.).
18. 14. Williams, T. Glyne. The Mentally Retarded Child. A Psychological Approach. The Journal of Nervous and Mental Disease. 142(4):384-385, April 1966. Електронний ресурс. URL: https://journals.lww.com/jonmd/Citation/1966/04000/The_Mentally_Retarded_Child_A_Psychological.13.aspx

Інформаційні ресурси

1. Дитячий церебральний параліч (ДЦП). ОНЛАЙН-КУРС ВСТУП ДО РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ. URL: https://www.youtube.com/watch?v=7qYxSxE_TpU
2. Методичні посібники: Робота з дітьми хворими на ДЦП. <https://www.youtube.com/watch?v=H2ksb7s7fis>
3. Програма розвитку глухих дітей дошкільного віку. <https://mon.gov.ua> > app > програму-rozvytku-dite URL:
4. Українське товариство глухих. <https://utog.org/zhestova-mova/novini-pro-zhestovu-movu/diti-z-porushennjam-sluxu>.
5. Програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi/programi-rozvitku-dlya-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-doshkilnogo-viku>.
6. Основи інклюзивної освіти. Діти з порушенням слуху. <http://fedosok2.simplesite.com/437812626>.
7. Використання методики М. О. Зайцева у формуванні словесної мови у дітей з порушеннями слуху" <https://naurok.com.ua/opisoviy-material-vikoristannya-metodiki-m-o-zayceva-u-formuvanni-slovesno-movi-u-ditey-z-porushenniami-sluhu-145735.html>.
8. Особливості сприймання та уваги у дітей з глухотою. Особливості навчання. URL: <https://naurok.com.ua/osoblivosti-spriymana-ta-uvagi-ditey-z-gluhotoyu-osoblivosti-navchannya-180031.html>
9. Як працювати з дітьми з інтелектуальними порушеннями. Методи та поради. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-pratsyuvaty-z-ditmy-z-intelektualnymy-porushennya-metody-ta-porady-2/>
10. Форма індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/1422-ustalena-forma-individualno-programi-rozvitku-ditini>
11. Соціальна адаптація дітей з особливими освітніми потребами засобами праці. Шишова І. О. URL:

[dosvid-perspektyvy-rozvytku-pryrodnycho-matematychnoi-tekhnologichnoi-ta-profesiinoi-osvity/9439-sotsialna-adaptatsiya-ditey-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-zasobamy-pratsi](#)

Веб-ресурси:

1. Серфер душі (2001 р., США, драма)
2. Та, що створила чудо (1962 р., США, драма)
3. Зірочки на землі (2007 р., Індія, драма)
4. Сьогодні я піду додому один (2014 р., Бразилія, драма, мелодрама)
5. Я – Сем (2001 р., США, драма)
6. Я теж (2009 р., Іспанія, драма)
7. Мовний розвиток». Документальний цикл «Людське дитя». Науково-популярний фільм. Виробництво: Baby Vision inc. 2003 р.
8. Розвиток емоцій і темпераменту. Документальний цикл «Людське дитя». науково-популярний фільм. Виробництво: Baby Vision inc. 2003 р.